دانشگاه تهران از محمود کمره‌ای، معاون آموزشی سابق و استاد ممتاز خود قدردانی کرد

تجلیل از تعهد و دانش

گزارش

سمیه افشین‌فر
گروه اجتماعی

تالار شیخ انصاری دانشگاه تهران، روز گذشته شاهد رویدادی بود که در آن نه تنها دستاوردهای علمی، بلکه «اخلاق‌مداری» و «تعهد سیستماتیک» و در عین حال تعهد آکادمیک در کانون توجه قرار گرفت. آیین نکوداشت دکتر محمود کمره‌ای معاون آموزشی سابق دانشگاه تهران، با حضور جمعی از چهره‌های ماندگار، اساتید پیشکسوت و دانشجویان برگزار شد تا از مردی تجلیل شود که سال‌ها سکان‌دار هدایت علمی بزرگ‌ترین نهاد آکادمیک کشور بوده است. در این مراسم، سخنرانان بیش از هر چیز بر تحولاتی تأکید کردند که در دوران مسئولیت دکتر کمره‌ای رخ داده‌است. «ارتقای نظام آموزشی» از جمله نکاتی بود که مورد اشاره قرار گرفت. دکتر عباس شیری، رئیس دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران، در سخنانی با اشاره به نقش کلیدی معاونت آموزشی، از دکتر کمره‌ای به عنوان معماری یاد کرد که همواره چراغ کلاس‌های درس را روشن نگه داشت.

دکتر شیری با بیان اینکه برخی از اساتید به دانشگاه اعتبار می‌دهند و اعتبار دانشگاه تهران از وجود آنان است، گفت: «صندلی‌ها و عنوان‌ها نیستند که به افراد اعتبار می‌دهند، انسان‌هایی همانند کمره‌ای هستند که به دانشگاه عزت و اعتبار می‌دهند.» دکتر شیری مهم‌ترین افتخار خود را هم‌دانشگاهی بودن و معاشرت با دکتر کمره‌ای دانست و با اشاره به الگو بودن عملکرد دکتر کمره‌ای در همه زمینه‌ها گفت: «در میان اساتید و مسئولان کمتر چهره‌ای مانند دکتر کمره‌ای داریم. او به هیچ طیف و جناحی تعلق ندارد و در حقیقت کتاب قانون دانشگاه است. کمره‌ای کسی است که هم وظایف خود را به عنوان یک معلم انجام می‌دهد و هم کار پژوهشی انجام می‌دهد، مقالاتش منتشر می‌شود و حضور تمام‌وقت در محل کار خود دارد.» دکتر شیری اظهار امیدواری کرد کمره‌ای در آینده هم پشتوانه عظیم و پناهگاه آموزش برای دانشگاه تهران باشد.

دانشگاه معبد انسانیت

رضا فرجی‌دانا، وزیر اسبق علوم، تحقیقات و فناوری یکی از اساتید میهمان این مراسم با بیان اینکه دانشگاه معبد انسانیت است، اساتید را کاهنان بزرگ این معبد دانست و گفت: «معبد از هرگونه ابتذالی به دور است، کسی وارد معبد نمی‌شود. در معبد حضور انسان‌ها باید با فضایلی همراه باشد، فضایلی مانند راستی، صداقت، درستی و سایر ویژگی‌هایی که ما برای یک انسان تعریف می‌کنیم. به نظرم دکتر کمره‌ای حافظ، امین و پاسدار علم و عالم در معبد دانشگاه بوده، هست و خواهد بود.» وزیر اسبق علوم گفت: «فکر می‌کنم اگر کسی خود را پاسدار ارزش‌ها بداند بزرگ‌ترین ارزش‌ها را خواهد آفرید. کمره‌ای به انسان‌ها احترام می‌گذاشت. برخورد او با عالمان، برخورد گروه، جناح و دسته و سیاست خاصی نبود. او همواره جایگاه علم را در بالاترین جایگاه دیده است.»

معماری نوآورانه در آموزش

دانشگاه تهران مدیون مدیریتی است که توازن دقیق میان حفظ سنت‌های دیرینه علمی و پذیرش نوآوری‌های تکنولوژیک برقرار کرد. دکتر سیدحسین حسینی، رئیس اسبق دانشگاه تهران و استاد ممتاز این دانشگاه، با بیان این جملات، به تشریح جایگاه ویژه دکتر کمره‌ای پرداخت و گفت: «دانشگاه وادی مقدسی است و دانشگاه تهران برای همه ما عزیز و مقدس است. من توفیق داشتم که در دو دهه وقتی می‌خواستم از حوزه معاونت آموزشی خارج شوم، رؤسای وقت دانشگاه برای انتصاب معاون بعدی با من مشورت می‌کردند و من در هر دوره‌ای دکتر کمره‌ای را معرفی کردم. دکتر کمره‌ای فردی بسیار منظم است که اشراف کاملی به قوانین و مقررات دارد. در دهه ۹۰ چند کار مهم مثل بازنگری آیین‌نامه‌های دانشگاه تهران را انجام داد. همچنین اشراف کاملی به مجموعه قوانین و مقررات دانشگاه و آیین‌نامه‌های آموزش دارد، دانشگاه برای ایشان محور است. البته در دانشگاه گاهی سیاستگذاری‌های بیرونی تأثیرگذار است، مانند سیاست‌های جذب و استخدام، سیاست‌های پذیرش دانشجو، سیاست‌های اعمال سهمیه، سیاست‌های توسعه کمی دانشگاه، یا سیاست توسعه کمی پذیرش دانشجو. شهادت می‌دهم که دکتر کمره‌ای در تمام این صحنه‌ها تا جایی که در توان داشت ایفای نقش کرده است.»

> رضا فرجی دانا: فکر می‌کنم اگر کسی خود را پاسدار ارزش‌ها بداند بزرگ‌ترین ارزش‌ها را خواهد آفرید. کمره‌ای به انسان‌ها احترام می‌گذاشت. برخورد او با عالمان، برخورد گروه، جناح و دسته و سیاست خاصی نبود. او همواره جایگاه علم را در بالاترین جایگاه دیده است

معلمی که مدیر شد

آنچه در این مراسم بیش از هر چیز به چشم می‌آمد، فضای حاکم بر سخنرانی همکاران دکتر کمره‌ای بود؛ فضایی که به جای تشریفات اداری، آمیخته به صمیمیت بود. اساتید دانشکده‌های مختلف، از نظم مثال‌زدنی و گوش شنوای معاون آموزشی دانشگاه تهران گفتند. یکی از اساتید پیشکسوت که سال‌ها در کنار او فعالیت کرده است، گفت: «او هیچ‌گاه اجازه نداد که کرسی معاونت، فاصله‌ای میان او و رسالت اصلی‌اش که معلمی است، ایجاد کند. او همواره قبل از آنکه یک مدیر آموزشی باشد، یک استاد دلسوز بود.»

سید سعیدرضا عاملی رنانی، دبیر پیشین شورای عالی انقلاب فرهنگی و رئیس دانشکده مطالعات جهان دانشگاه تهران هم دکتر کمره‌ای را یک معلم به تمام معنا توصیف کرد و گفت: «پیغمبر خدا فرمودند من معلم برانگیخته شدم. کمره‌ای هم یک انسان عاشق است که به معلمی عشق می‌ورزد و به این کار تعهد دارد. به هر حال این عشق معلمی در دل انسانی می‌افتد و عمر او را در یک مسیر قرار می‌دهد. دکتر کمره‌ای هم به عنوان معلم، رئیس دانشکده برق، رئیس پردیس فنی دانشگاه تهران، به عنوان معاون آموزشی همچنین در هیأت ممیزه و کمیته جذب دانشگاه خدمت کرده است. او حافظه بسیار قوی در مورد قوانین و مقررات دانشگاه دارد و این حافظه قوی به او کمک می‌کند که بسیاری از گره‌ها را باز کند. به نظرم کمره‌ای مرجعیتی در قوانین و مقررات دانشگاه دارد که برای حل مسائل می‌توان با اعتماد به او مراجعه کرد.» عاملی با اشاره به مشکلاتی که در زمان تأسیس دانشکده علوم و فنون ایجاد شده بود، توضیح داد: «در زمان تأسیس با مشکل برخورد کردیم، آقای دکتر کمره‌ای از معاونت دانشگاه رفت و ریاست دانشکده‌ای را که در حال گذار بود به عهده گرفت تا آن دانشکده رشد کرد. حتی وقتی مسئولیتی از ایشان گرفته می‌شود، اصلاً احساس نمی‌کنند که تمام شده‌اند. در حقیقت کمره‌ای معلم است. او با داشتن و نداشتن مسئولیت نمی‌نشیند و با استواری مسیر را ادامه می‌دهد. کمره‌ای الگوی بسیار خوبی از یک معلم و استاد تراز است.» دکتر موسوی موحدی، استاد ممتاز دانشگاه تهران هم در سخنانی با بیان اینکه تأکید بر «آموزش پژوهش‌محور» از مهم‌ترین ویژگی‌های دکتر کمره‌ای است، گفت: «ایشان هم استادی تمام‌عیار و هم مدیری با آگاهی وسیع هستند، تفکرشان آموزش پژوهش‌محور است و تلاش بسیاری برای بسط و گسترش این نگاه در دانشگاه به کار بردند.» موحدی با اشاره به جمله‌ای از امیرکبیر گفت: «امیرکبیر گفته اگر نیت یک ساله دارید گیاه پرورش دهید، اگر نیت ده ساله دارید درخت پرورش دهید و اگر نیت صد ساله برای تحقق هدفی دارید، انسان تربیت کنید. دکتر کمره‌ای به معنای واقعی به دنبال تربیت انسان بوده است. به نظرم او یکی از چهره‌های الهام‌بخش برای جوانان این سرزمین است.»

در بخش پایانی این مراسم، دکتر کمره‌ای که خود موضوع این مراسم و مورد تجلیل همکارانش بود، با تشکر از برگزارکنندگان، سخنان خود را با نگاهی به چالش‌های پیش روی آموزش عالی کشور به پایان برد. او با تأکید بر اینکه «آموزش، قلب تپنده توسعه ملی است»، گفت: «آنچه انجام شده، تنها قدمی کوچک بود و راه درازی برای تعالی نهاد علم در ایران باقی است.» این مراسم با اهدای لوح تجلیل به پایان رسید. قاب خاطره‌انگیز پایان مراسم، صف طولانی اساتید و دانشجویانی بود که برای ادای احترام و ثبت یک عکس یادگاری با معاون آموزشی پرتلاش و پرانگیزه دانشگاه خود، لحظاتی را در سالن باقی ماندند؛ تصویری که نشان از قدردانی جامعه دانشگاهی از عملکرد یک مدیر در تراز «استاد» داشت.

عکس: حسین نقی‌زاده/ایران

برش

فرانسه نماند و برای خدمت به ایران بازگشت

وطن‌دوستی یکی از مهم‌ترین مواردی بود که دوستان و همکاران دکتر کمره‌ای از آن سخن گفتند. سال‌ها قبل، او که در مقام استادی در یکی از دانشگاه‌های فرانسه مشغول به کار بود، ماندن در فرانسه را رها می‌کند و برای خدمت به وطن برمی‌گردد.

دکتر کمره‌ای با بیان اینکه ما ایرانی هستیم و در کشور ایران زندگی می‌کنیم باید اگر کاری می‌توانیم، برای کشور خودمان انجام بدهیم به «ایران» گفت: «من به‌شدت به ایران علاقه‌مند هستم. همواره توسعه و آبادانی ایران برایم از اهمیت بسیاری برخوردار بوده است. به جوان‌ترها توصیه می‌کنم اول از هر چیزی برای کشورمان تلاش کنند و هر کاری می‌توانند برای پیشرفت و آبادانی ایران انجام دهند.» دکتر کمره‌ای گفت: «تا جایی که به من مربوط بوده در مسئولیت‌های اجرایی که در داخل دانشگاه داشتم، سعی کردم حتی‌الامکان در راستای رشد آموزش عالی حرکت کنم. دانشگاه تهران نماد آموزش کشور است، رشد این دانشگاه باعث ایجاد انگیزه در جوانان می‌شود.»

کمره ای کتاب قانون دانشگاه تهران است

برش

دکتر عباس شیری، رئیس دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران در مورد مهم‌ترین اقدامات شاخص دکتر کمره‌ای به «ایران» گفت: «او کتاب قانون و مقررات آموزشی دانشگاه‌های کشور است. یعنی تمامی آیین‌نامه‌ها در مقاطع مختلف آموزشی که در حال حاضر در دانشگاه‌های کشور به اجرا درمی‌آید یا محصول کار مستقیم دکتر کمره‌ای است یا به وسیله ایشان مورد تجدید نظر و اصلاح قرار گرفته است.» دکتر شیری با بیان اینکه دکتر کمره‌ای عمرش را وقف دانشگاه کرده است، توضیح داد: «ایشان هیچ نوع فعالیتی بیرون از دانشگاه نداشتند و هیچ پست و مقامی را خارج از دانشگاه نپذیرفتند، بارها مسئولیت‌های بالایی در وزارت علوم به ایشان پیشنهاد شد اما قبول نکردند. روزی ۱۴ ساعت برای کارها وقت می‌گذاشتند و هر زمانی با ایشان تماس گرفته می‌شد پاسخگو بودند. هر دانشجویی اراده می‌کرد، می‌توانست دکتر کمره‌ای را ببیند و به طور کلی استاد دانشگاه محوری بودند. ایشان استاد دانشگاه‌های فرانسه بودند اما آنجا را رها کردند، حس وطن پرستی ایشان باعث شد که به کشور برگردند و در ایران خدمت کنند.»

یک متخصص تغذیه از ضرورت حذف پلاستیک از ظرف غذای کودکان می‌گوید

سموم پنهان در سفره‌های رنگین

گزارش

نیلوفر منصوری
گروه گزارش

ظروف پلاستیکی و یک‌بار مصرف، میهمان ناخوانده و خطرناک سفره‌های ما شده‌اند. تحقیقات جهانی، از جمله گزارش‌های سازمان بهداشت جهانی و یونیسف، هشدار می‌دهند که این ظروف، موادی سمی و پنهان دارند. این سموم وقتی با غذای گرم تماس پیدا می‌کنند، آرام‌آرام وارد بدن کودک می‌شوند؛ چون این ظروف به دلیل کم خطر بودن -از لحاظ شکستن و آسیب رساندن- انتخاب اول خانواده‌هاست. سموم پنهان در ظروف پلاستیکی تعادل هورمونی کودکان را به‌هم می‌زنند و سیستم ایمنی‌شان را ضعیف می‌کنند؛ خطری که در آینده، زمینه را برای بیماری‌های سخت گوارشی فراهم می‌کند. دراین میان، نقش مادران و خانواده‌ها در مدیریت الگوی تغذیه، بسیار تعیین‌کننده است. جایگزینی ظروف پلاستیکی با ظروف ایمن مانند شیشه و بازگشت به غذاهای خانگی، راهکاری است که متخصصان برای پیشگیری از ورود سموم پنهان به بدن کودکان پیشنهاد می‌دهند. درواقع، آگاهی‌بخشی درباره پیامدهای استفاده از لوازم ساخته شده از مواد صنعتی، گامی ضروری در مسیر حفظ سلامت نسل آینده و کاهش آسیب‌های محیطی است.

ظروف یک‌بارمصرف، فقط ظرف غذا نیستند؛ بسته‌های خاموش سم هستند که سلامت و در مرحله حادتر چه بسا جان کودک را به خطر می‌اندازند، یا این که هورمون‌های در حال رشد او را هدف می‌گیرند و مسیر بیماری را مهیا می‌کنند، موضوعی که حالا به دغدغه عمومی تبدیل شده است. دکتر منصور رضایی، عضو هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی شهیدبهشتی، در گفت‌وگو با «ایران» تأکید می‌کند که ریشه بسیاری از بیماری‌های سخت در بزرگسالی، به عادت‌های ناسالم غذایی دوران کودکی برمی‌گردد. او معتقد است امروزه سرعت و راحتی، جای سلامت و تأمل را در سفره‌های ایرانی گرفته است.

این متخصص تغذیه می‌گوید: «نوع تغذیه کودک، در دوران خردسالی، آینه تمام‌نمای آینده‌اش را می‌سازد. ذائقه او، نه در بزرگسالی، که در همین روزهای کودکی شکل می‌گیرد. وقتی کودک با طعم‌های شور و شیرین کارخانه‌ای بزرگ شود، سیستم دوپامین مغزش به این مواد اعتیاد پیدا می‌کند؛ همان‌طور که یک فرد به مواد مخدر وابسته می‌شود.»

به باور او، این وابستگی فقط به غذا محدود نمی‌شود. این متخصص هشدار می‌دهد: «کودکی که به فست‌فود عادت کند، به فست‌شارژ یا همان زندگی پرشتاب هم عادت می‌کند. این سبک زندگی که از کودکی شکل گرفته، در بزرگسالی هم خودش را نشان می‌دهد؛ همه‌چیز سریع اتفاق می‌افتد؛ سریع تصمیم‌گیری می‌شود، سریع احساسات تغییر می‌کند و متأسفانه، خیلی سریع هم بیماری‌های مزمن سر می‌رسند. پایین آمدن سن ابتلا به دیابت، فشار خون و کبد چرب، زنگ خطری است که از همین سفره‌های پر از مواد صنعتی شنیده می‌شود.»

این متخصص درباره نقش پلاستیک‌ها در این فاجعه می‌گوید: «پلاستیک‌ها برای سهولت و ارزانی تولید می‌شوند، اما دشمن سلامت هستند. وقتی غذای داغ را در ظرف فوم می‌ریزیم یا نوشیدنی را در فریزر منجمد می‌کنیم، ساختار پلیمرهای سازنده این ظرف‌ها می‌شکند و مونومرها وارد غذا می‌شوند. این یک مسمومیت مزمن است؛ نه یک‌باره، که ذره‌ذره در بدن انباشته می‌شود و ژنتیک نسل‌های بعد را نیز درگیر می‌کند.»

او به مفهوم علمی «اپی‌ژنتیک» اشاره می‌کند: «این‌گونه نیست که پلاستیک فقط با بدن امروز ما بجنگد، بلکه اثرات مخرب آن بر بیان ژن‌ها، سلول‌های ما را به مسیرهای تکثیری غیرطبیعی سوق می‌دهد؛ همان اتفاقی که در شکل‌گیری تومورها نقش دارد.»

خودمراقبتی؛ کلیدواژه نجات

اما راه‌حل چیست؟ رضایی معتقد است که باید از خودمراقبتی شروع کرد. او می‌گوید: «مادران امروز، باید پیشگام بازنگری باشند. باید صادقانه بپذیریم که کوتاهی در آماده کردن غذای خانگی و استفاده از ظروف آماده، بهایی به قیمت سلامت فرزندمان دارد. احساس نیاز به تغییر، اولین گام است. نباید اجازه بدهیم تنبلی ناشی از زندگی مدرن، ما را به سمت آشغال‌خوری ببرد.» این متخصص با تأکید بر نقش کلیدی مادران در حفظ سلامت فرزندان می‌گوید: «مادرها بیشترین قدرت را برای تغییر دارند؛ به‌ویژه در آشپزخانه و جایی که بحث تغذیه کودک در میان است.» او با اشاره به وسایل روزمره‌ای که به‌ظاهر ساده‌اند اما خطرات بزرگی دارند، پیشنهاد می‌کند: «از شیشه‌شیر تا ظروف نگهداری غذای پلاستیکی را تا جای ممکن حذف کنید. پیشنهاد من جایگزینی ظروف پلاستیکی با نمونه‌های شیشه‌ای، استیل یا بامبو است. ظروف شیشه‌ای نه‌تنها نگران‌کننده نیستند و مواد شیمیایی آزاد نمی‌کنند، بلکه بادوام‌ترند و در درازمدت هم صرفه اقتصادی دارند.»

این متخصص تغذیه با هشدار درباره نحوه نگهداری غذا می‌گوید: «کیسه‌های فریزر و ظرف‌های پلاستیکی، پای ثابت آشپزخانه‌ها شده‌اند؛ اما اگر برای سلامت کودک اهمیت قائلیم، بهتر است برای فریز کردن غذا از ظروف شیشه‌ای دردار یا استیل استفاده کنیم. هم زباله کمتری تولید می‌شود، هم کیفیت و طعم غذا بهتر می‌ماند. هرگز غذای کودک را در ظرف پلاستیکی گرم نکنید؛ چون حرارت، مثل بمب آزاد شدن مواد شیمیایی از بدنه پلاستیک به درون غذای دلبندتان است.» این متخصص برای پاک‌سازی اثرات زیان‌بار محیطی و تغذیه‌ای، پیشنهادی سنتی دارد: «خداوند بدن انسان را با ۵ فاضلاب طبیعی (ادرار، مدفوع، خلط، عرق و صفرا) برای دفع سموم مجهز کرده است. با خوردن فیبر، سبزیجات تازه و ماست، می‌توانیم روند پاک‌سازی بدن را سرعت ببخشیم. به جای پناه بردن به نوشابه‌ها، بیایید دوباره با بورانی و ماست و خیار آشتی کنیم.»

رضایی با لحنی هشدارآمیز درباره یک باور غلط می‌گوید: «خیلی‌ها تصور می‌کنند لیوان‌های کاغذی بی‌خطرند. اما این یک توهم است! مگر می‌شود کاغذ، چای داغ را تحمل کند و از هم نپاشد؟ پشت این کاغذها، لایه‌ای ضخیم از پلاستیک نهفته است که با حرارت، سموم خود را آزاد می‌کند.» او در پایان تأکید می‌کند که معجزه در تکرار نکردن است: «اگر مجبورید فست‌فود بخورید، آن را به یک عادت روزانه تبدیل نکنید. هرچه دفعات مصرف مواد مضر بیشتر باشد، غلظت آنها در خون افزایش یافته و بدن دچار اُوردوز پنهان می‌شود. سعی کنید فاصله مصرف مواد صنعتی را از روز به ماه و از ماه به سال برسانید. در تغذیه، تنوع و اعتدال حرف اول را می‌زند. سلامت، یک‌شبه به دست نمی‌آید، اما با یک انتخاب هوشمندانه در هر وعده غذایی، می‌توان سدی بلند در برابر بیماری‌ها ساخت.»

> پلاستیک‌ها برای سهولت و ارزانی تولید می‌شوند، اما دشمن سلامت هستند. وقتی غذای داغ را در ظرف فوم می‌ریزیم یا نوشیدنی را در فریزر منجمد می‌کنیم، ساختار پلیمرها می‌شکند و مونومرها وارد غذا می‌شوند

قدم‌های اولیه برای حذف پلاستیک

این متخصص تغذیه در بخش دیگری از صحبت‌هایش به دنیای اسباب‌بازی‌ها می‌پردازد و معتقد است که بازی، فرصتی برای تربیت نسلی مسئول‌تر است. او می‌گوید: «بسیاری از اسباب‌بازی‌های پلاستیکی بازار، نه‌تنها بی‌کیفیت هستند، بلکه با مواد اولیه مشکوک ساخته می‌شوند که برای سلامت دهان و پوست کودک در حال رشد، یک تهدید پنهان است.» او برای این مسأله راهکارهای ساده‌ای پیشنهاد می‌دهد: «به جای اسباب‌بازی‌های پلاستیکی و شکننده، سراغ نمونه‌های چوبی، پارچه‌ای و یا سیلیکونی باکیفیت برویم. این اسباب‌بازی‌ها به غیر از ایمنی، دوام بیشتری هم دارند و حس واقعی‌تری را به کودک منتقل می‌کنند.» رضایی می‌گوید: «رفتن به سمت سبک زندگی کم‌پلاستیک، یک تصمیم یک‌شبه نیست. نه لازم است همه چیز را دور بریزیم، نه این کار شدنی است. مهم این است که آرام‌آرام عادت‌ها را عوض کنیم. بهترین شروع، تغییرهای کوچک است؛ مثلاً جایگزین کردن یکی دو وسیله پرمصرف. اولویت با چیزهایی است که هر روز بیشتر استفاده می‌شوند و تماس مستقیم با غذا و نوشیدنی دارند؛ مثل بطری آب، شیشه‌شیر، ظرف نگهداری غذا و کیسه فریزر. همین چند قلم، اگر درست انتخاب شوند، فشار تغییر را کم می‌کنند و اثرشان در خانه دیده می‌شود.»

مدیرکل دفتر برنامه‌ریزی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری:

بیش از ۹۰ درصد کلاس‌ها مجازی برگزار شد

گزارش

غزل ثانی
گروه اجتماعی

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در پی ترسیم نقشه راهی برای ارتقای کیفی یادگیری الکترونیکی است تا در مواقعی مانند جنگ یا شیوع ویروس با برگزاری کلاس‌های مجازی از روند آموزشی بازنماند. رضا نقی‌زاده، مدیرکل دفتر برنامه‌ریزی آموزش عالی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، در گفت‌وگو با «ایران» با ارزیابی وضعیت کلاس‌های مجازی در تمامی مقاطع دانشگاهی می‌گوید: «به‌طور کلی در دنیا سه نسل یادگیری الکترونیک وجود دارد؛ نسل اول که همان آموزش مجازی است؛ مشابه شیوه‌ای است که در دوران شیوع کرونا و شرایط مشابه اخیر اجرا کردیم. در این وضعیت، کلاس‌ها از طریق ابزارهای آنلاین و نرم‌افزارهای مختلف برگزار می‌شوند. این کلاس‌های مجازی در واقع جایگزین کلاس‌های حضوری هستند، اما باید پذیرفت که کیفیت آنها به پای کلاس‌های حضوری نمی‌رسد، هرچند برگزاری همین کلاس‌های مجازی بسیار بهتر از تعطیلی مطلق آموزش است.»

مدیرکل دفتر برنامه‌ریزی آموزش عالی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری درباره سطوح آموزشی بالاتر می‌گوید: «اگر بخواهیم از ظرفیت یادگیری الکترونیکی به شکل جدی‌تر استفاده کنیم و به سطوح بالاتری برسیم، باید وارد نسل دوم و سوم این نوع یادگیری شویم. نسل دوم، آموزش دیجیتال و ترکیبی است که مبتنی بر کلاس‌ها و آزمایشگاه‌ها به طور همزمان است، یعنی از فناوری‌های نوین آموزشی مانند واقعیت افزوده (AR) و واقعیت مجازی (VR) بهره می‌برد و حتی از دستیارهای هوشمند نیز استفاده می‌کند. وزارت علوم برای پیشبرد این مسیر، در دی‌ماه سال گذشته یک کلاس آموزش دیجیتال را به عنوان پایلوت در دانشگاه شهید بهشتی رونمایی کرد که در حال حاضر در حال تکمیل اجزای مختلف آن هستیم.»

نقی‌زاده درباره نسل سوم یادگیری الکترونیک می‌گوید: «نسل سوم یادگیری الکترونیک «آموزش هوشمند» است. نظام آموزشی کشور ما با این سطح آموزشی فاصله زیادی دارد و برای فراهم‌سازی زیرساخت‌های آن، نیازمند تلاش بسیاری هستیم. بنیان آموزش هوشمند بر پایه هوش مصنوعی، داده و تحلیل اطلاعات است. اگرچه کشورهایی مانند چین و ایالات متحده به‌طور جدی به این حوزه ورود کرده‌اند، اما آموزش‌های ارائه شده در کشور ما طی سال‌های اخیر، عمدتاً در سطح نسل اول بوده و کیفیت پایین‌تری نسبت به آموزش حضوری داشته است. به همین دلیل، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در ابلاغیه‌ای بر ضرورت ارتقای کیفیت آموزش مجازی تأکید کرده است.»

او درباره تلاش وزارت علوم برای کاهش افت یادگیری دانشجویان در بستر آموزش مجازی می‌گوید: «در این مدت سعی کردیم با استفاده از برخی تدابیر تا حدی مانع از کاهش کیفیت در آموزش‌های مجازی شویم. به عنوان مثال، معاونت آموزشی وزارت علوم در بهمن‌ماه گذشته ابلاغیه‌ای صادر کرد که در آن به برگزاری دوره‌های آموزشی و تأمین زیرساخت‌های مورد نیاز تأکید شده بود تا دانشگاه‌ها بتوانند بلافاصله پس از بروز شرایط حساسی مانند شیوع یک ویروس خاص یا وقوع جنگ، در بستر آموزش مجازی، کیفیت بهتری را ارائه دهند.» مدیرکل دفتر برنامه‌ریزی آموزش عالی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری می‌گوید: «آمارها نشان می‌دهد که دانشگاه‌ها و دانشجویان استقبال گسترده‌ای از آموزش مجازی داشته‌اند، با این حال زیرساخت‌های فعلی فقط برای سطح اول آموزش الکترونیکی مناسب بوده و برای سطوح بالاتر کافی نیست. وزارت علوم در هفته اول پس از تعطیلات نوروز امسال، آماری جمع‌آوری کرد که نشان می‌دهد در بیشتر دانشگاه‌های کشور، بیش از ۹۰ درصد کلاس‌ها به شکل مجازی برگزار شده و مورد استفاده دانشجویان قرار گرفته است. در واقع از زیرساخت‌های موجود دانشگاه‌ها برای آموزش مجازی به‌خوبی بهره‌برداری شده است.»

نقی‌زاده درباره تعیین تکلیف برگزاری امتحانات پایان ترم در مقطع کارشناسی می‌گوید: «هنوز در این زمینه تصمیم‌گیری نشده است.»

او همچنین درباره سرانجام برخی برنامه‌های وزارت علوم، از جمله کاهش مدت دوره‌های کارشناسی ارشد و دکتری، توضیح می‌دهد: «این موضوع در حال طی مراحل کارشناسی است تا پیش‌بینی‌های لازم انجام شود. البته نگاه‌های متفاوتی در این زمینه وجود دارد و اقدامات کارشناسی در حال انجام است و نتایج آن به‌زودی اطلاع‌رسانی خواهد شد.»

مدیرکل دفتر برنامه‌ریزی آموزش عالی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری درباره برگزاری کلاس‌های حضوری در مقاطع تحصیلات تکمیلی با هدف تأمین امنیت دانشجویان می‌گوید: «در حال حاضر فقط ابلاغیه حضوری شدن آموزش برای مقاطع کارشناسی ارشد و دکتری صادر شده است و قرار نیست کلاس‌ها به شکل فشرده برگزار شود، چون بسیاری از دروس در این مدت در بستر آنلاین ارائه شده‌اند. زمان پایان هر ترم نیز مطابق تقویم آموزشی هر دانشگاه تعیین خواهد شد.»